

วรรณกรรมภาษาไทย เรื่อง หงส์หินของเจ้าสุริยวงศ์

นาย อุดม รุ่งเรืองศรี

วิทยานิพนธ์นี้

เป็นส่วนประกอบการศึกษาคำระเบียบปริญญามหาบัณฑิต

ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนกวิชาภาษาไทย

พ.ศ. ๒๕๑๖

HONG HIN BY PRINCE SURIYAWONG: A NORTHERN

THAI LITERARY WORK

Mr. Udom Roongruangsri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of the Thai Language

Graduate School

Chulalongkorn University

1973

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นักศึกษานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

สมชาย งามใจ

บัณฑิตวิทยาลัย

กรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

สมชาย งามใจ ประธานกรรมการ

สมชาย งามใจ กรรมการ

สมชาย งามใจ กรรมการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คมคาย นิลประภัสสร

หัวข้อวิทยานิพนธ์ วรรณกรรมลานนาไทยเรื่องหงส์หินของเจ้าสุริยวงศ์

ชื่อ นายอุดม รุ่งเรืองศรี แผนกวิชา ภาษาไทย

ปีการศึกษา ๒๕๑๕

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเรื่องหงส์หินซึ่งเป็นวรรณกรรมที่มีชื่อที่สุดเรื่องหนึ่งของลานนาไทย ผู้เขียนได้เลือกฉบับพิมพ์ครั้งแรกมาถอดอักษรลานนาเป็นอักษรไทยและได้ศึกษาเปรียบเทียบต้นฉบับเรื่องหงส์หินเท่าที่มีอยู่ ทั้งที่เป็นฉบับพิมพ์และฉบับเขียนเป็นอักษรลานนาและอักษรไทย

วิทยานิพนธ์นี้แบ่งเป็นสี่บท ในบทนำ ผู้เขียนได้กล่าวถึงความเป็นมาของปัญหา ความมุ่งหมายในการวิจัย ขอบเขตและประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัย รวมทั้งวิธีดำเนินการวิจัยไว้ด้วย บทที่สอง ผู้เขียนได้เสนอคำขอเรื่องหงส์หินของเจ้าสุริยวงศ์ซึ่งพิมพ์ครั้งแรกเป็นอักษรลานนา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐ โดยถอดออกเป็นอักษรไทยให้คงรูปการประสมอักษรไว้เหมือนต้นฉบับ บทที่สาม ผู้เขียนได้กล่าวถึงเรื่องหงส์หินฉบับต่างๆที่มีผู้แต่งไว้ในสมัยต่างๆกัน โดยพิจารณาถึงความแตกต่างด้านรูปแบบ วัตถุประสงค์ของผู้แต่งและท่วงทำนองการเขียน บทที่สี่ เป็นการเปรียบเทียบคำขอเรื่องหงส์หินกับคำขอเรื่องหงส์ยาค่า ซึ่งสันนิษฐานว่ามาจากเรื่องเดียวกันแต่มีลักษณะเด่นที่น่าสนใจไปคนละทาง บทสุดท้าย เป็นการสรุปผลการวิจัยว่าคำขอเรื่องหงส์หินของเจ้าสุริยวงศ์เป็นเพียงวรรณกรรมชาวบ้านที่มุ่งหมายให้ความบันเทิงมากกว่าความไพเราะทางรสภาษา ผู้เขียนได้เสนอให้มีการศึกษาคำขอเรื่องหงส์หินนี้โดยละเอียดในแง่วรรณคดีวิจารณ์และวรรณคดีเปรียบเทียบต่อไป

THESIS TITLE : Hong Hin by Prince Suriyawong: A Northern
Thai Literary Work.

NAME : Mr. Udom Roongruangsri

DEPARTMENT : Thai Language

ACADEMIC YEAR : 1972

ABSTRACT

This research is a study of Hong Hin (the Magic Swan), one of the better known works in Northern Thai literature. To this end, the author first selects the first published version of Hong Hin and transcribes the Lanna Thai or Northern Thai used in the original text into modern Thai alphabet. The author then proceeds to make a comparative study of the various existing versions both in Lanna Thai and modern Thai.

The thesis is divided into four chapters. The introductory chapter gives the scope and method of the present study. The second chapter concentrates on the Prince Suriyawong's versions of " Khao sq Hong Hin " (the lyrical poem of the Magic Swan), in Northern Thai alphabet and published in 1917, transcribing it into modern Thai. The third chapter is a short survey of the various versions of Hong Hin written in different periods whereas the fourth chapter narrows down to a thorough comparative study of the two better known versions of Hong Hin, that of Prince Suriyawong and that of

Phya Lomawisai. The last chapter contains a concluding statement on the striking features of Khao so Hong Hin by Prince Suriyawong as a folk literary piece which serves the purpose of entertainment rather than revealing the beauty of poetic diction. It is hoped that this thesis may lead to further researches on Khao so Hong Hin in the field of comparative and critical studies.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่มีความสำเร็จลงได้โดยปราศจากความเมตตาของท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์คมคาย นิลประภัสสร ซึ่งเป็นอาจารย์ควบคุมการวิจัย ท่านได้กรุณาแนะนำ ตักเตือนและเสียเวลารวบรวมไขว้วิทยานิพนธ์นี้โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย จนกระทั่งผู้เขียนไม่สามารถกล่าวขอบพระคุณอย่างไรจึงจะครอบคลุมความกรุณาที่ได้รับทั้งหมดนั้นได้

นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้รับความกรุณาจากอาจารย์ มณี พยอมยงค์ และอาจารย์สิงพะ วรรณสัย ที่ได้ทำให้ผู้เขียนได้รู้ได้เห็น ต้นฉบับต่างๆ เกี่ยวกับการวิจัย รวมทั้งคำแนะนำและข้อคิดเห็นอันทรงคุณค่าอีกด้วย และผู้เขียนไม่อาจละเว้นการขอบคุณท่านพระครูสังฆรักษ์อนันต์และอาจารย์ไกรศรี นิมมานเหมินท์ ที่ได้ให้ความเมตตาแก่ผู้เขียนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะท่านอาจารย์พิษณุ อรรถวิญญู ซึ่งเป็นผู้รักษาการศึกษานิพนธ์บาลคริสตจักรวัฒนา, พระนคร ท่านผู้นี้ได้กรุณาให้ความสะดวกในด้านการศึกษา การหาทุนค่าใช้จ่ายและความเอื้ออาทรต่อผู้เขียนเป็นอย่างยิ่ง

อนึ่งผู้เขียนใคร่จะขอบคุณต่อวชิราวุธวิทยาลัยที่ได้รับผู้เขียนไว้เป็นครูอยู่ในสถาบันนี้ซึ่งทำให้ผู้เขียนมีเวลาในตอนบ่ายเพียงพอต่อการศึกษาโดยตลอด นอกจากนี้ก็ยังมีญาติมิตรที่เอาใจใส่สนับสนุนในด้านการศึกษา ทั้งที่ภาคย์ และเป็นกำลังใจแก่ผู้เขียนอีกหลายท่านซึ่งผู้เขียนใคร่ขอแสดงความซาบซึ้งในบุญคุณของท่านเหล่านั้นไว้ในที่นี้ด้วย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๖
กิตติกรรมประกาศ	๗
รายการภาพประกอบ	๗

บทที่

๑ บทนำ	๑
๒ ฉันทลักษณ์ของคำวชและการรดชกอักษรในคำวชเรื่องหงส์หิน	๕
๓ เรื่องหงส์หินฉบับต่างๆ	๕๗
๔ เปรียบเทียบคำวชเรื่องหงส์หินของเจ้าสุริยวงศ์และหงส์ผาค่า ของพระยาโลมาวิสัย	๑๓๘

สรุปผลการวิจัย	๑๕๕
----------------------	-----

ขอเสนอแนะ	๑๖๑
-----------------	-----

ภาคผนวก

ก คำแปลศัพท์ภาษาลานนาในคำวชหงส์หินฉบับดอกอักษร	๑๖๔
ข ประมวลศัพท์ภาษาไทยกลางที่ปรากฏในคำวชหงส์หินฉบับดอกอักษร	๑๗๗
ค คำจากภาษาต่างประเทศที่ปรากฏในคำวชหงส์หินฉบับดอกอักษร	๑๘๐
ฌ หน่วยเสียงและการอ่านภาษาลานนา	๑๘๑
ง พระยาโลมาวิสัย	๑๘๓
จ เจ้าสุริยวงศ์	๑๘๕

บรรณานุกรม	๑๙๐
------------------	-----

ภาพประกอบ	๑๙๔
-----------------	-----

ประวัติการศึกษา	๑๙๘
-----------------------	-----

รายการภาพประกอบ

ภาพที่

๑. หน้าปกของค่าวชอหงส์หินฉบับพิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐ ๑๔๔
๒. หน้าแรกของค่าวชอหงส์หินฉบับพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๖๐ ๑๔๕
๓. ท้ายบทที่ ๑๒ และ ตอนต้นของบทที่ ๑๓ ของค่าวชอหงส์หิน
ฉบับพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๖๐ ๑๔๖
๔. ตัวอย่างโคลงหงส์มาคำฉบับสมุคย่อยที่อยู่ในความครอบครอง
ของอาจารย์ มณี พยอมยงค์ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ๑๔๗

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย